

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ เนื้อหาและวิธีการนำเสนอข่าวสารเตือนภัยทางเว็บบอร์ดและการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้ ” ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

- ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
- ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการเขียน
- แนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์
- แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร
- แนวคิดการเตือนภัยสังคม
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Uses and Gratifications Theory)

ทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ หรือ การใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจนั้น เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญที่ผู้รับสาร โดยเน้นว่าผู้รับสารจะเป็นตัวจักรในการตัดสินใจเลือกใช้ประเภทของสื่อและเนื้อหาที่ตอบสนองของความต้องการของแต่ละบุคคล โดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเองเป็นหลัก ซึ่งการตัดสินใจเลือกรับสื่อ นั้น ผู้รับสารจะพิจารณาในแง่ที่ว่า ตนต้องการอะไร จากสื่อใด สารประเภทไหน และสารนั้นตอบสนองความต้องการของตนอย่างไร ถือได้ว่าเป็นการเน้นความสำคัญของผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร โดยผู้รับสารไม่ได้เป็นเพียงผู้รับเอาอิทธิพลจากสื่อมวลชนเท่านั้น (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ , 2534)

บุคคลเป็นผู้ถูกกระทำ (Passive Person) ที่ต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือทัศนคติไปตามผล(Effects)ที่ได้รับจากสื่อ แต่เมื่อพิจารณาในทางตรงกันข้าม บุคคลเป็นผู้กระทำ(Active Person) ที่มีความปรารถนาจะเลือกใช้สื่อ เพื่อตอบสนองของความพอใจส่วนตัว

สุรพงษ์ โสธนเสถียร (2533) ได้สนับสนุนแนวความคิดในการที่ผู้รับสารเป็นผู้กระทำไว้ว่าทฤษฎีการใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากสื่อ นั้น เหมือนเป็นส่วนกลับของการเผยแพร่ข่าวสาร กล่าวคือ การเผยแพร่ข่าวรรมนั้นจะมีจุดเริ่มต้นจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร แต่การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ นั้นเป็นการศึกษาว่าผู้รับสารมีกระบวนการอย่างไรในการ

เปิดรับสื่อใดสื่อหนึ่ง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวคือพฤติกรรมกรรมการสื่อสารนั่นเอง (Communication Behavior) ทั้งนี้การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลักได้แก่

1. ผู้รับสาร ในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้รุก (Active) และมีวัตถุประสงค์เสมอในการสื่อสาร (Goal Directed)
2. การใช้ หรือ การเปิดรับสื่อหนึ่งๆ ที่ได้เลือกสรรแล้ว ก็เพื่อสนองต่อความต้องการของตนตามข้อ 1 มิใช่เป็นการเปิดรับสารที่เลื่อนลอย หรือเป็นผลจากการชักจูงของผู้ส่งสารเพียงอย่างเดียว
3. ความพอใจในสื่อ เกิดขึ้นเมื่อการเปิดรับสื่อ หรือการใช้สื่อ ที่เลือกแล้วนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในทางกลับกันผู้ส่งสาร จำเป็นต้องแข่งขันกันเพื่อให้บริการประชาชนผู้รับสารพึงพอใจ มิใช่เกิดจากการที่ผู้ส่งสารเองนั้นพอใจจากการสื่อสารก่อนหน้านั้น

ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ ชี้ให้เห็นถึงความต้องการต่างๆ ของผู้รับสารที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านการสื่อสาร เพื่ออธิบายให้เห็นว่าความต้องการบุคลิกภาพ และองค์ประกอบทางด้านสังคมอื่นๆ ต่างมีส่วนช่วยอธิบายการที่มนุษย์แสวงหาหรือหลีกเลี่ยงการใช้ข่าวสารที่มีอยู่ในการสื่อสารมวลชน เป็นการศึกษาที่มองว่ามนุษย์รู้จักที่จะนำเอาข่าวสารที่ได้จากสื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์

ลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของทฤษฎีนี้คือ การศึกษามนุษย์มากกว่าข้อความข่าวสารของการสื่อสาร โดยเน้นการศึกษาว่าเพราะเหตุใดมนุษย์จึงมีพฤติกรรมทางการสื่อสารอย่างนั้น อย่างนี้มากกว่าที่จะศึกษาว่าข้อความในการสื่อสารว่าอย่างไร และจะก่อให้เกิดอะไรในมนุษย์เรา โดยชี้ให้เห็นถึงความต้องการต่างๆ ของผู้รับสารที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านการสื่อสาร เพื่ออธิบายให้เห็นว่า ความต้องการบุคลิกภาพ และองค์ประกอบด้านสังคมอื่นๆ ต่างก็มีส่วนช่วยอธิบายว่าการที่มนุษย์แสวงหาหรือหลีกเลี่ยงการใช้ข่าวสารที่มีอยู่ในการสื่อสารมวลชน เป็นการศึกษาที่มองว่ามนุษย์รู้จักที่จะนำเอาข่าวสารที่ได้จากสื่อไปใช้ให้เกิดประโยชน์

แคทซ์ และ คณะ (Katz and Others : 1974) ได้ศึกษาข้อมูลซึ่งเก็บจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอิสราเอล ซึ่งเป็นลักษณะของงานวิจัยสำรวจพื้นฐาน และได้พยายามที่จะคิดค้นประดิษฐ์เครื่องมือในการวัดการใช้สื่อและความพึงพอใจมากกว่าจะเป็นการศึกษาเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนั้น Katz และ คณะ จึงได้สร้างมาตรวัดความต้องการด้านจิตใจและสังคมมนุษย์ขึ้น โดยนำเอาองค์ประกอบมารวมกันเข้าเป็นความต้องการในแง่ต่างๆ ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบทั้ง 3 อย่างดังนี้

1. Mode คือลักษณะของความต้องการ เช่น
 - ต้องการให้เพิ่มมากขึ้น
 - ต้องการให้ลดน้อยลง
 - ต้องการให้ได้มา

2. Connection คือ จุดประสงค์ของการติดต่อขอบุคคลต่อสิ่งภายนอก คือ
 - การติดต่อเพื่อรับข่าวสาร ความรู้
 - การติดต่อเพื่อความพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์
 - การติดต่อเพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพ
 - การติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์

3. Referent คือ บุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์โยงการติดต่อไปสู่ ได้แก่
 - ตนเอง
 - ครอบครัว
 - เพื่อนฝูง
 - สังคม รัฐบาล
 - ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม
 - โลก
 - สิ่งภายนอกอื่นๆ ที่มีความหมายนัยลบ

จากองค์ประกอบทั้งสามที่กล่าวมานี้ แคทซ์ และคณะ (Katz and Others : 1974) ได้สร้างข้อความแสดงความต้องการของบุคคลขึ้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงความต้องการของบุคคลซึ่งสามารถใช้สื่อต่างๆตอบสนองความพึงพอใจ(Gratifications)ได้ โดยสามารถสร้างเป็นแบบจำลองเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจได้ดังนี้

ภาพที่ 2 แบบจำลองการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ของ Katz และ คณะ

แบบจำลองที่แคทซ์ และคณะ สร้างขึ้นมาสามารถอธิบายได้ว่าสภาพทางสังคมและจิตใจที่แตกต่างกัน เป็นสาเหตุให้มนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกันออกไปซึ่งทำให้แต่ละคนคาดหวังหรือคาดคะเนว่าเมื่อแต่ละประเภท สามารถสนองความพึงพอใจได้ต่างกันด้วย ดังนั้น ลักษณะการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการไม่เหมือนกันเหล่านี้ จะแตกต่างกันออกไป ขั้นสุดท้ายคือความพอใจที่ได้รับจากการใช้สื่อก็จะแตกต่างกันไปด้วย

คำอธิบายเกี่ยวกับแบบจำลองนี้ ยกเป็นตัวอย่างให้เห็นได้ในกรณีที่ปัจเจกบุคคลผู้หนึ่งซึ่งมีความต้องการจำเป็นตามสภาวะทางจิตใจและสังคม เช่น ต้องการเป็นคนรอบรู้ทันสมัย เพื่อเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยสนองความต้องการได้ จึงมีการเลือกเปิดรับ รายการต่างๆ ทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เป็นต้น เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการได้ คือ เป็นคนที่มีความรอบรู้ทันสมัย เช่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือเปลี่ยนลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมบางอย่างได้เช่นกัน (พีระ จีระโสภณ , 2539)

ดังนั้น สภาวะของสังคมและจิตใจที่แตกต่างกันของมนุษย์ ก่อให้เกิดความต้องการที่แตกต่างกันไป และความต้องการที่แตกต่างกันนี้ทำให้แต่ละคนคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสนองความพึงพอใจได้แตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้นลักษณะของการใช้สื่อของบุคคลที่มีความต้องการที่ไม่เหมือนกันจะแตกต่างกันไป ขั้นสุดท้ายก็คือ ความพอใจที่จะได้รับจะแตกต่างกันออกไปด้วย

สำหรับความต้องการของผู้รับสารสามารถแยกเป็นกลุ่มความต้องการลักษณะทาง Cognitive Need, Affective Need, Integrative Need และ Escape Need ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1. Cognitive Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับข่าวสาร ความรู้และความเข้าใจในตัวบุคคล เหตุการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ

2. Affective Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับความพึงพอใจ หรือได้รับประสบการณ์ทางอารมณ์ รวมทั้งในเรื่องความสวยงามหรือศิลปะต่าง ๆ
3. Integrative Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อจะได้รับความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานะภาพอันเป็นที่ยอมรับ
4. Escape Need คือ ความต้องการที่ผู้รับสารเปิดรับสื่อมวลชนเพื่อหลีกเลี่ยงจากสภาพความเป็นจริงชั่วขณะ

การใช้สื่อเพื่อความพึงพอใจอาจจะขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ในการตอบสนองความต้องการ ซึ่ง Berger (1982) ได้แบ่งการตอบสนองความต้องการไว้ดังนี้

1. เพื่อความสนุกสนาน
2. สื่อจะสอนลักษณะการทำทางและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ซึ่งแสดงถึงอำนาจ
3. สอนประสบการณ์ที่งดงาม
4. สอนถึงการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในชุมชน
5. สอนของความพึงพอใจในการอยากรู้ อยากเห็นในข่าวสารต่างๆ
6. ทำให้รู้จักการปฏิบัติตนตามหน้าที่ และมีการวางแผนงาน
7. เพื่อความเพลิดเพลิน
8. ทำให้รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
9. สร้างอารมณ์ต่างๆ
10. ทำให้เกิดการเลียนแบบ
11. สร้างบุคลิกภาพและลีลาของตัวเอง
12. ได้รับข่าวสารต่างๆ ส่วนของโลก
13. เป็นแรงเสริมย้ำความเชื่อด้านความยุติธรรม

14. เป็นแรงเสริมย้ำความเชื่อด้านความรัก
15. ทำให้เกิดการเรียนรู้ความผิดพลาดของผู้อื่น
16. สอนให้เกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์
17. แสดงจินตนาการความสัมพันธ์ทางเพศของหนุ่มสาว
18. เพื่อความตื่นตัว

นอกจากนี้ แมคคอมส์ และ เบคเคอร์ (McCombs and Becker ,1979) ได้กล่าวไว้ในเรื่องการใช้สื่อตามความพอใจและความต้องการว่า บุคคลใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการดังต่อไปนี้ คือ

1. ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์ และติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันเหตุการณ์ เพื่อความทันสมัย รู้ว่าอะไรมีความสำคัญและควรจะเรียนรู้
2. ต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชน การรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลสามารถกำหนดความคิดเห็นของตนเองต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบๆตัว
3. ความต้องการข้อมูลเพื่อพูดคุย (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่สามารนำไปพูดคุยกับผู้อื่นได้
4. ความต้องการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัว
5. ความต้องการเสริมความคิดเห็นหรือการสนับสนุนการจัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)
6. ความต้องการความบันเทิง (Relaxing and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

ส่วน คิปแพ็ค และเมอร์เรย์ (Kippax and Murray, 1980) ได้นำความคิดของแคทซ์ ไปศึกษา โดยนอกจากจะเน้นเรื่องการใช้สื่อและความพึงพอใจแล้ว ยังได้เพิ่มเติมในเรื่องของการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อด้วย จุดประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้คือ ต้องการหาความสัมพันธ์ของ ความต้องการใช้สื่อกับความพึงพอใจ และการใช้สื่อกับการรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ ผลจากการศึกษา เป็นดังนี้

1. ปัจจัยด้านตัวบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นตัวกำหนดการใช้สื่อ และการรับรู้คุณประโยชน์ของสื่อโดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวกับอายุ ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากคือ อายุ ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จะเลือกใช้สื่อ เพราะคำนึงถึงความสำคัญของสื่อมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย คือ อายุตั้งแต่ 9-11 ปี และกลุ่มที่มีอายุน้อยจะใช้สื่อเพื่อความบันเทิง ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุมากจะใช้สื่อเพราะความสนใจที่จะรับรู้เรื่องเกี่ยวกับสังคม และความต้องการของตนเอง

2. คนที่มีระดับการศึกษาสูงจะเลือกใช้สื่อมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ

3. จากประเภทของสื่อที่ทำการศึกษา โทรทัศน์จะถูกเลือกใช้สูงเป็นอันดับหนึ่ง เพราะกลุ่มเป้าหมายเห็นว่าสื่อที่มีประโยชน์โดยให้ข้อมูลต่างๆ ที่เราสนใจ เช่น เกี่ยวกับโลก และเหตุการณ์ภายในประเทศ รวมทั้งให้ความบันเทิงได้ด้วย โดยหนังสือพิมพ์ หนังสือเล่ม วิทยุ และภาพยนตร์ จะถูกเลือกใช้เป็นอันดับรองตามเหตุผลของการเลือกใช้

4. กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีการเลือกใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมาย และเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของสื่อที่มีต่อผู้ใช้

การศึกษาของ คิปแพ็คและคณะ สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการในการใช้สื่อมีความสัมพันธ์ กับ การรับรู้ในคุณประโยชน์ของสื่อ และ ปัจจัยด้านตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อด้วย

ส่วนแมคควอล และคณะ (McQuail and other:1981) ได้ศึกษาตัวแปรความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชนไว้ดังนี้

1. ความต้องการสารสนเทศ

- เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสังคม

- เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ ความคิดเห็น และการตัดสินใจ
- สนองความอยากรู้อยากเห็น และสนองความสนใจ
- เป็นการเรียนรู้ และศึกษาด้วยตนเอง
- สร้างความรู้สึกที่มั่นคง

2. ความต้องการสร้างควมมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล

- ให้แรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล
- ให้ตัวแบบทางพฤติกรรม
- แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่นๆ
- มองทะลุภายในตนเอง

3. ความต้องการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

- มองทะลุเข้าไปในสภาพแวดล้อมของผู้อื่น
- แสดงออกร่วมกับผู้อื่น และเกิดความรู้สึกในลักษณะที่เป็นเจ้าของ
- นำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
- ให้แทนเพื่อน
- ช่วยในการดำเนินตามบทบาททางสังคม
- สร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน และสังคม

4. ความต้องการความบันเทิง

- การหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่างๆ
- การผ่อนคลาย

- มีวัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ความสนุกสนานทางสุนทรียะ
- ได้มีอะไรทำเพื่อใช้เวลาให้หมดไป
- ปลดปล่อยอารมณ์
- เป็นการกระตุ้นทางเพศ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของเวนเนอร์ (Lawrence A. Wenner ,1985) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร(News Gratifications)โดยเวนเนอร์ได้แบ่งความพึงพอใจออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. Orientational Gratifications หมายถึง การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูลเพื่อการอ้างอิง เพื่อเป็นแรงเสริมในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมา ได้แก่ การติดตามข่าวสาร (Surveillance)หรือการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ(Decisional Utility)
2. Social Gratifications เป็นการใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม ซึ่งรับรู้จากข่าวสารกับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกชน เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่น หรือใช้เพื่อการชกแจงใจ
3. Para – Social Gratifications หมายถึง กระบวนการใช้ประโยชน์เพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล หรือ เพื่อการอ้างอิง อ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือ ปรากฏในเนื้อหาของสื่อ
4. Para-orientational Gratifications หมายถึง กระบวนการใช้ข่าวสารเพื่อเป็นประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ หรือ เพื่อปกป้องตนเอง เช่น เป็นการใช้เวลาให้หมดไป เพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อหลีกเลี่ยงจากสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น เป็นต้น

สำหรับความพึงพอใจที่จะทำให้เกิดการรับสารนั้น บลูมเมอร์และคณะ (Blumler and Other, 1972) ได้จำแนกความพึงพอใจออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. ความเพลิดเพลิน (Diversion) ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของการใช้สื่อเพื่อหลบหนีปัญหาประจำวันและผ่อนคลายอารมณ์
2. มนุษย์สัมพันธ์ (Personal Relation) เพื่อให้มีเรื่องราวไปพูดคุยกับผู้อื่นหรือให้มีโอกาสใช้เวลาอยู่ร่วมกับครอบครัว
3. เอกลักษณ์ของปัจเจกบุคคล (Personal Identity) เช่นการอ้างอิง การค้นหา ความจริง และเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเสริมย้ำความเชื่อของตน
4. ติดตามข่าวสาร (Surveillance) ทำให้รู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของสังคม

ทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจนี้เปลี่ยนความสนใจจากความตั้งใจของผู้สร้างสารมาเป็นความต้องการของผู้ใช้สาร อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระบวนการทางสังคมและจิตวิทยาของผู้ใช้ ทฤษฎีอธิบายว่านอกจากความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 อย่างที่มาสโลว์ (Maslow) กล่าวไว้คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการความรัก ความต้องการความนับถือ และความต้องการความสำเร็จในชีวิตแล้ว มนุษย์ยังมีความต้องการอีกอย่างหนึ่ง คือ ความต้องการมีความรู้ความเข้าใจ (Need for Cognition) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบ และความเข้าใจในสภาวะแวดล้อมของตนเอง ความต้องการที่จะรับรู้นี้ เป็นแรงผลักดันที่มนุษย์เราเรียนรู้มาจากการอยู่ในสังคม การศึกษาแบบนี้เป็นการยอมรับว่ามนุษย์เราสนใจแสวงหาข่าวสารต่างๆ จากสื่อมวลชนไม่ใช่ถูกยัดเยียดข่าวสารให้ดังที่เคยคิดกัน

การศึกษาสื่อมวลชนตามแนวของทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจมีข้อสรุปที่ยอมรับกันดังนี้

1. มนุษย์สนใจ และแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดให้อ่าน ดู หรือฟัง มนุษย์มีการเลือกและหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ
2. การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมาย (Goal-Directed)

3. สื่อมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่นๆ อีกหลายอย่างที่อาจตอบสนองความต้องการรับรู้ของมนุษย์ได้
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเองจากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ กัน (เสรี วงษ์มณฑา, 2535)

จากทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ พบว่า ผู้รับสารเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น และต้องการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้รับสารจะเป็นผู้เลือกใช้สื่อ และเลือกรับข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองในรูปแบบต่างๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีนี้ มาใช้เป็นกรอบในการศึกษาการนำเอาเนื้อหาสาระที่ได้รับจากการใช้เว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาข่าวสารเตือนภัยมาใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ โดย ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดดังกล่าวมาเป็นดัชนีในการวัดความต้องการข่าวสาร การใช้ประโยชน์จากข่าวสารเตือนภัยในด้านต่างๆ และความพึงพอใจที่ได้รับจากข่าวสารเตือนภัย

ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการเขียน

ความหมายของการเขียน

กระบวนการเขียนเป็นกิจกรรมทางความคิดที่ยุ่งยากซับซ้อนที่สุดของมนุษย์ เป็นกระบวนการที่ดำเนินการเหมือนกับกระบวนการแก้ปัญหา โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้ความรู้และสติปัญญาหลายๆด้านวิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้ความคิดที่ตั้งใจไว้ไม่เพียงแต่ปรากฏเป็นตัวหนังสือ แต่ยังสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ Flower and Hayes (อ้างใน นิธิดา อติภัทรนันท์ , 2539) ดังนั้นทักษะการเขียนจึงเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องใช้ความคิดและความถูกต้องตามหลักเกณฑ์มากกว่าทักษะอื่นๆ เพื่อให้ได้ความหมายในเชิงสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ในการเขียนแต่ละครั้ง ผู้เขียนจำเป็นต้องวางแผนว่าจะเสนอแนวคิดอย่างไร และควรเสนอในรูปแบบใดจึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนได้

นอกจากนี้ Arapoff (1972) และ Murray (1982) กล่าวว่า การเขียนเป็นกระบวนการทางความคิด (Thinking Process) เพราะผู้เขียนต้องทำความคิดให้กระจ่างก่อนจึงจะสามารถนำความรู้ความจำเดิมมาใช้ถ่ายทอดเป็นตัวอักษรที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจอย่างชัดเจน

Zamel (1976) ได้ให้ความหมายของการเขียนว่า เป็นกระบวนการทางความคิด ที่เกิดขึ้นนับตั้งแต่ขั้นก่อนการเขียน โดยผ่านกระบวนการในการค้นหา สร้างและจัดเรียงเรียงความคิด ซึ่งข้อมูลหรือความคิดนี้อาจเกิดจากความคิดของผู้เขียนเองหรือเกิดจากการสนทนาและอภิปรายในกลุ่ม

D'Angelo(1980) ให้ความหมายว่าการเขียนเป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นซึ่งมีประโยชน์ในการฝึกให้ผู้เขียนได้ใช้เวลาในการคิดอย่างพินิจพิเคราะห์ เป็นการฝึกให้รู้จักคิดหาวิธีการแก้ปัญหา จัดเรียงความคิด หรือประสบการณ์ และถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือ

Langer(1982) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดและการสื่อสารความคิดเห็นภายในเพื่อให้ผู้อื่นรับรู้ด้วยภาษาเขียน

Taylor(1984) กล่าวว่า งานเขียนเป็นงานทางความคิด เป็นกระบวนการแสวงหาเชิงสร้างสรรค์ (Discovery Creative Procedure) โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างเนื้อหาและภาษา นั่นคือ เป็นการใช้ภาษาเพื่อค้นหาความหมายจากประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อที่จะได้นำสิ่งเหล่านั้นมาเสนอต่อผู้อ่าน

Widdowson(1987) กล่าวว่า การเขียนเป็นการเรียบเรียงความคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสื่อสารข้อความของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน

จึงสรุปได้ว่าการเขียนหมายถึงกระบวนการทางความคิดที่ผู้เขียนได้คิดวิเคราะห์ เลือกสรรข้อมูล เชื่อมโยงความคิด ความรู้สึกจนสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร

ความสำคัญของการเขียน

ปรีชญา อากกุล และ กรุณันท์ รัตนแสนวงษ์ (2543) ได้ให้ความสำคัญของการเขียนโดยสรุปไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องแสดงออกความรู้ ความคิด และความรู้สึกของมนุษย์
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญหรืออารยะธรรมแต่ละยุคสมัย
3. เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสื่อสารทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

4. เป็นเครื่องมือที่ใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์
5. เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์
6. เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ความคิดกว้างไกล และได้รวดเร็ว
7. เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย
8. เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
9. เป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

นักดล จันทรเพ็ญ (2542) ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเขียนของเราประสบความสำเร็จ และมีคุณค่าควรประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความคิด นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญประการแรกที่จะนำเราไปสู่ความสำเร็จ ความคิดของเราจะต้องเจียบแหลม ลึกซึ้ง ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมหรือประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมเดิมด้วย

2. การถ่ายทอดความคิด หมายถึง การถ่ายทอดความคิดออกเป็นตัวอักษรก็คือ การเขียนนั่นเอง บางคนมีความคิดดี แต่ถ่ายทอดไม่เป็นเพราะขาดการฝึกฝน และไม่กล้าที่จะเขียนย่อมนไม่ประสบความสำเร็จ แต่บางคนมีความคิดดี และสามารถถ่ายทอดได้อย่างดี เพราะเขามีประสบการณ์มีความชำนาญและกล้าแสดงออก

3. การใช้ภาษาที่เหมาะสมเพราะการใช้ภาษาเป็นสื่อชี้ไปสู่ความเข้าใจ ความซาบซึ้งเรียกอารมณ์ ปลุกเร้าให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตาม และเชื่อถือได้

วัตถุประสงค์ของการเขียน

การเขียนที่ดีจะต้องสื่อถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ประเทืองปัญญาผู้อ่าน มีความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา ในการนำเสนอด้านการเขียนไปอย่างเป็นระบบ เพราะการเขียนเป็นผลผลิตของความคิดจึงควรมีการจัดระเบียบเพื่อสื่อสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย

Britton et al. (1975) ได้กล่าวถึงทักษะการเขียนว่ามีวัตถุประสงค์หลายอย่าง ได้แก่ การแสดงออกถึงความรู้สึก (expressive) การสื่อสาร (transactional) และการเน้นความสละสลวยของถ้อยคำ (poetic) สำหรับการเขียนเพื่อแสดงออกถึงความรู้สึก เช่น การเขียนเล่าประสบการณ์ของตนเอง จะเน้นที่ตัวผู้เขียนเป็นสำคัญ เป็นการใช้ภาษาเขียนเพื่อเป็นสื่อในการสำรวจค้นหา

ความหมายและเรียนรู้ ซึ่ง Britton ให้ความสำคัญกับงานเขียนประเภทนี้มากที่สุด สำหรับการเขียนเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมายหรือให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน เช่น การเขียนเพื่อรายงาน เพื่อสอบถามและเพื่อชักชวน เป็นต้น

การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดขอบเขตและลักษณะของการเขียนที่สำคัญ ซึ่งวัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการเขียน มีดังนี้

1. เพื่อชักชวนโน้มน้าว เป็นการใช้ภาษาเพื่อให้อ่านเกิดการยอมรับ ยอมเปลี่ยนแปลงความคิด หรือการกระทำตามที่ผู้เขียนนำเสนอ
2. เพื่อขอร้อง เป็นการเขียนที่ต้องการตอบสนองจากผู้อ่าน ให้ตอบรับในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการ หรือ ร้องขอ ซึ่งการเขียนจะมีลักษณะไม่อ้อมค้อม
3. เพื่อแจ้งให้ทราบ รายงาน หรืออธิบาย เป็นการแจ้งข้อมูลที่อาจมีผลกระทบต่อผู้อ่าน ในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่น กำหนดการดำเนินงานต่างๆ
4. เพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการนำเสนอความคิดเห็นส่วนตัว แต่ต้องยึดหลักการและเหตุผลตามความเป็นจริง มีการแสดงเหตุผลและจุดยืนที่ชัดเจนและต้องมีความยุติธรรม

เอมอร์ ชิตตะโสภณ (2529) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการเขียนคือ การใช้ภาษาเพื่อเป็นสื่อความเข้าใจ เมื่อเป็นดังนี้ผู้เขียนจำเป็นต้องเขียนให้ตรงประเด็น โดยพยายามลำดับใจความสำคัญให้เป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องกันอย่างมีระเบียบและสอดคล้องกับหลักตรรกวิทยา และต้องรู้จักใช้ภาษาให้กะทัดรัดด้วย

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2526) ได้กล่าวว่าในการเขียนที่ต้องคำนึงถึงคือวัตถุประสงค์ว่าเราต้องการสื่อในเรื่องใด จำแนกได้ดังนี้

1. เพื่อการเล่าเรื่อง เช่น เล่าประสบการณ์ หรือเล่าเหตุการณ์ต่างๆ
2. เพื่ออธิบายคำ หรือความหมาย เช่น อธิบายคำนิยาม อธิบายขั้นตอนต่างๆ

3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น การโฆษณาสินค้า ภาพยนตร์
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลงปลุกใจ บทความปลุกใจให้รักชาติ ให้มีระเบียบวินัย
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ เช่น บทบาทเสนอแนะ บทความแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ การเขียนแนะนำสถานที่ หนังสือ และบุคคล
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น การเขียนเรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง
7. เพื่อล้อเลียนเสียดสี เช่น บทความล้อเลียนเสียดสีเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ
8. เพื่อประกาศ เช่น ประกาศแจ้งความ ประกาศเชิญชวน
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ สารคดี บทความและวรรณกรรม
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น วิจารณ์หนังสือ บทความ สารคดี ตำรา ภาพยนตร์
11. เพื่อทำข่าว เช่น การเสนอข่าวประเภทต่างๆ ข่าวการเมือง ข่าวธุรกิจ ข่าวเศรษฐกิจ
12. เพื่อเขียนเฉพาะกิจ เช่น เขียนจดหมาย การ์ตูน

จุดมุ่งหมายของการเขียน

ในการเขียนแต่ละครั้งผู้เขียนต้องกำหนดกับตนเองว่ามีจุดมุ่งหมายอะไรที่ใช้ในการเขียนนั้นๆ เพื่อที่จะทำให้งานเขียนนั้นมีทิศทาง ถ้าผู้เขียนสามารถเขียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ได้ก็จะช่วยสร้างความเข้าใจให้เกิดกับผู้อ่านได้ตรงตามที่ต้องการนำเสนอ สำหรับจุดมุ่งหมายที่ใช้ในการเขียนนั้น ก็มีด้วยกันมากมาย เช่น เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เขียนเพื่ออธิบาย หรือเขียนเพื่อวิจารณ์ เป็นต้น

เอกฉัท จารุมณีชน (2539) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายในการเขียนไว้ตรงกัน 3 อย่าง ได้แก่

1. เขียนเพื่อบอกเล่า เป็นการเขียนเพื่อบอกความประสงค์ เล่าเรื่องราวเหตุการณ์ ประสบการณ์ต่างๆ เขียนเพื่ออธิบายวิธีการหรือชี้แจงตอบปัญหา โดยที่ผู้เขียนจะต้องเรียงลำดับความ ให้เหมาะกับเรื่อง ใช้ภาษาชัดเจน รัดกุม เพื่อให้อ่านง่ายเข้าใจง่าย

2. เขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน โดยมีหลักฐาน ข้อมูลประกอบในการเขียน การเขียนประเภทนี้ต้องใช้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องเสนอมีทั้ง 2 แง่ คือ ข้อดีและข้อเสีย และมีเหตุผลประกอบชัดเจน

3. เขียนเพื่อจูงใจ เป็นการเขียนเพื่อให้ผู้อ่านมีความเห็นพ้องหรือปฏิบัติตาม สำหรับการเขียนประเภทนี้ใช้มากในงานประชาสัมพันธ์ และงานประเภทที่ต้องการให้ผู้อ่านเชื่อถือและหวังผลในทางปฏิบัติ ผู้เขียนจะต้องมีเทคนิคในการใช้ภาษาและเสนอสาระให้ผู้อ่านสนใจในเวลาอันรวดเร็ว ต่อจากนั้นก็ทำให้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามและมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามด้วย

หลักการเขียน

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543) ได้กล่าวว่า การเขียนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการกลั่นกรองเนื้อหาสาระ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อการให้การสื่อสารบรรลุผล ซึ่งมีหลักการเขียนดังนี้

1. มีความชัดเจน ผู้เขียนจะต้องใช้คำที่มีความหมายชัดเจน ใช้ประโยคไม่คลุมเครือหรือกำกวม ผู้เขียนต้องคำนึงเสมอว่าการที่จะทำให้อ่านเข้าใจเรื่องตรงกับผู้เขียนนั้นอยู่ที่การใช้คำ การใช้ประโยค และการใช้ถ้อยคำสำนวน
2. มีความถูกต้อง ผู้เขียนต้องคำนึงถึงระเบียบของการใช้ภาษาและเขียนให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
3. มีความกระชับ ผู้เขียนต้องรู้จักเลือกสรรถ้อยคำมาใช้รู้จักใช้สำนวนโวหาร ภาพพจน์ คำอุปมาอุปไมย สุภาพสิด คำพังเพย รู้จักการรวมประโยคให้ข้อความชัดเจนและมีน้ำหนัก เพื่อให้ประโยคมีความกระชับ
4. ความเรียบง่ายในการใช้ภาษา ผู้เขียนต้องรู้จักใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ไม่ใช้คำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย
5. มีความรับผิดชอบในความถูกต้องของเนื้อหา ผู้เขียนต้องแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล พินิจพิจารณาปัญหาด้วยความละเอียดถี่ถ้วนลึกซึ้ง มุ่งจะให้เกิดความรู้และทัศนคติที่ดีอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน
6. มีความประทับใจ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่มีความหมายลึกซึ้งกินใจทำให้อ่านเกิดความประทับใจซึ่งเป็นผลอันเกิดจากการใช้คำที่ไพเราะ การเรียงลำดับคำในประโยค

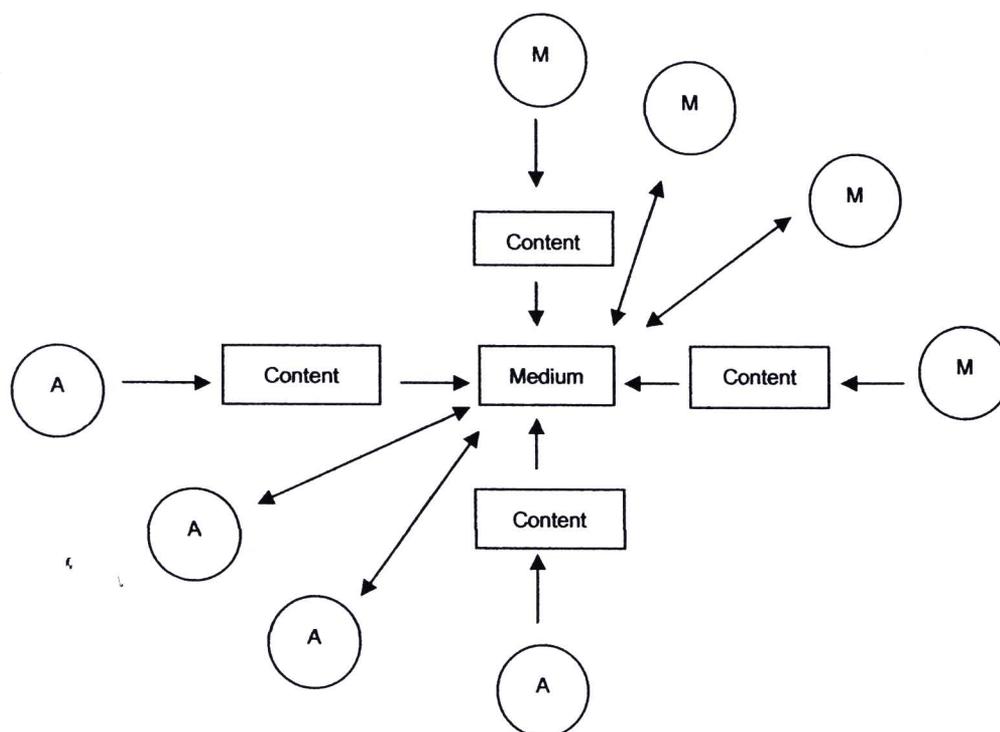
7. มีความไพเราะในการใช้ภาษา ผู้เขียนควรใช้ภาษาสุภาพ มีความประณีตในการใช้ภาษา เนื้อหาอ่านแล้วไม่สะดุดหรือขัดหู

จากทฤษฎีหลักการเขียน ที่ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการเขียนไว้หลายข้อด้วยกันนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีนี้ มาใช้เป็นกรอบในการศึกษารูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเตือนภัยในเว็บบอร์ด ว่าเนื้อหาเตือนภัยต่างๆที่ผู้เขียนสื่อออกมานั้น มีรูปแบบการเขียนเป็นอย่างไร โดยใช้วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการเขียนมาเป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่งประเภทรูปแบบของการเขียนออกเป็นการวัตถุประสงค์ต่างๆ

แนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ (Computer Communication)

การนำระบบ World Wide Web มาใช้ในช่องทางการสื่อสารนั้นเรียกว่า การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ (Computer – Mediated Communication : CMC) Hoffman และ Novak (1995) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์และให้คำนิยามอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับ Hypermedia CMCว่าเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับการแจกจ่ายข่าวสารเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และมีข้อมูลหลากหลาย การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งใหม่ในสังคมที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ (Social Oriented) ความไม่เจาะจงในการสื่อสารในรูปแบบ CMC ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าการสื่อสารที่ไม่เจาะจงผู้รับสาร หรือปราศจากอารมณ์ในการสื่อสาร(Social Emotional)ซึ่งไม่เหมือนกับการสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face-to-face communication)นอกจากนั้นการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์เป็นการสื่อสารที่มีลักษณะไม่เป็นกันเอง คือ ไม่เร้าอารมณ์และไม่เจาะจงผู้รับสาร ซึ่งผู้ร่วมสื่อสารแบบCMCจะต้องปรับสภาพตัวเองเพื่อให้เข้ากับการสื่อสารมากกว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารแบบเผชิญหน้า

ในการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นับว่าเป็นช่องทางให้เกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้น เป็นการเกิดปฏิสัมพันธ์ขึ้น เป็นการปฏิสัมพันธ์กับเครื่องคอมพิวเตอร์ (Machine Interactivity) ตัวสื่อเป็นเพียงตัวส่งสารที่เชื่อมต่อระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ผู้รับสารจึงสามารถกลายเป็นผู้ส่งสารได้ โดยข่าวสารถูกส่งผ่านตัวกลางคือคอมพิวเตอร์ ดังรูปแบบการสื่อสารดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แบบจำลองแสดงการสื่อสารมวลชนบน World Wide Web

จากแบบจำลองการสื่อสารมวลชนบน World Wide Web (Hoffman , Novak and Chaterjee ,1995) อธิบายว่า ข้อมูลข่าวสารถูกสร้างขึ้นโดยสื่อมวลชน (M) เช่น Web Pages ของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ หรือเนื้อหาจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้รับสาร (A) ก็ได้ สื่อมวลชนและผู้รับสารจะส่งผ่านข้อมูลที่ตนเองสร้างขึ้นไปยังตัวสื่อ (Medium) ก็คือ ระบบการสื่อสารใน World Wide Web

สำหรับแบบจำลองในการสื่อสารมวลชนบน World Wide Web สามารถอธิบายการสื่อสารในเว็บบอร์ดได้ว่า ผู้ใช้เข้าไปในกลุ่มที่ตนเองสนใจ และส่งข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหา (Content) โดยการตั้งหัวข้อที่ตนเองสนใจในเว็บบอร์ด (Medium) เมื่อผู้ใช้สนใจในกระทู้หนึ่งๆก็สามารถเข้าไปอ่านได้ เมื่ออ่านแล้วต้องการมีส่วนร่วมก็สามารถเข้าไปในกระทู้นั้นแล้วแสดงความคิดเห็นได้ ผู้ใช้งานจึงเป็นทั้ง M และ A ในแบบจำลองการสื่อสารบน World Wide Web ได้ในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ Hoffman และ Novak พบว่าอินเทอร์เน็ตมีคุณลักษณะของการสื่อสารแบบแสวงหาข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้ (Information Pull) ซึ่งแตกต่างจากสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ ที่เป็นการผลักดันข้อมูลสู่ประชาชน (Information Push) การบริโภคข้อมูลข่าวสาร

ของสื่อทั้งสองประเภทจึงแตกต่างกัน เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ถูกควบคุมโดยผู้ใช่มากกว่าสื่อที่ควบคุมโดยผู้ส่งสาร สำหรับการแสวงหาข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตผู้ใช้สามารถควบคุมข่าวสารที่ต้องการเปิดรับ และเลือกปฏิเสธข้อมูลข่าวสารที่ไม่น่าสนใจได้สะดวก การเรียกหาข้อมูลสามารถกระทำได้โดยไม่จำกัดจำนวน ไม่มีขีดจำกัดในการเลือกเปิดรับสารรวมทั้งสามารถควบคุมข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเปิดรับได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ในปัจจุบันผู้รับสารสามารถแสวงหาข้อมูลได้ตามความพอใจของตน เมื่อผู้รับสารมีความสนใจเป็นพิเศษต่อข้อมูลข่าวสารก็จะมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) เพื่อติดต่อขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือแสดงความคิดเห็น

เกอร์ และฮิลซ์ (อ้างถึงใน ต๋องจิตต์ สุวรรณศร , 2543) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับระบบการสื่อสารโดยผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ไว้ว่า

1. ปัจจัยสำคัญในกระบวนการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ซอฟแวร์ที่นำมาใช้ในการควบคุมระบบการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ ซึ่งซอฟต์แวร์ที่นำมาใช้ต้องสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ได้ เช่น ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล การประมวลผลและความสามารถในการโต้ตอบ นอกจากนั้นผู้วางระบบได้กำหนดให้คุณสมบัติในการสร้างปฏิสัมพันธ์ด้านการแสดงความคิดเห็นย้อนกลับ (Feed Back) ในรูปของข้อความ (Text Base Communication) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ระหว่างกัน

2. ผลกระทบที่เกิดจากใช้คอมพิวเตอร์ในระบบการสื่อสาร ต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นการเข้าไปเกี่ยวข้องกับคุณภาพของชีวิตการทำงานและการตัดสินใจ การเพิ่มโอกาสใหม่ๆ ในการดำเนินชีวิต เช่น การมีเวลาว่างมากขึ้น หรือมีทางเลือกและเวลาในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น เพลิดเพลินกับการทำงานมากขึ้น ประหยัดเวลาในการเดินทาง เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็อาจก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านของกิจกรรมยามว่าง หรืองานอดิเรก เปลี่ยนแปลงวิธีการจัดข้อมูลจากเดิมที่เป็นเอกสารจำนวนมาก ส่วนผลกระทบต่อพฤติกรรมของกลุ่ม ได้แก่ การเพิ่มความต่อเนื่องในการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการธรรมชาติของโครงสร้างทางสังคม เช่น การเพิ่มการสื่อสารในกลุ่มในลักษณะที่ไม่เป็นทางการให้มากขึ้น การกระจายการสื่อสารออกไปได้ การสามารถขยายขนาดของกลุ่มให้ใหญ่ขึ้น เป็นต้น

กระบวนการในการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ (Computer-Mediated Communication : CMC) ซึ่งเป็นการใช้ E-mail และ Computer Conferencing พร้อมๆ กันในเวลาเดียวกัน หรือใช้อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งผู้ส่งสารจะทำการเข้ารหัสสาร (Encoding) ในรูปของ

ข้อความ (Text) ส่งผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ส่งสารไปยังคอมพิวเตอร์ของผู้รับสาร โดยผ่านเครื่องรับสัญญาณ ซึ่งในยุคเริ่มแรกของการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์จะเป็นการสื่อสารกันด้วยข้อความ (Text) โดยปราศจากภาพ เสียง หรือภาพเคลื่อนไหวอย่างในปัจจุบัน จากจุดนี้เมื่อ World Wide Web ได้ถูกคิดค้นขึ้นทำให้สามารถใช้คอมพิวเตอร์เครือข่ายในการสื่อสารได้ทั้งข้อความ ภาพ เสียง แม้แต่ภาพเคลื่อนไหว และพัฒนาไปสู่ความเป็นสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์โดยการใช้กระบวนการสื่อสารในลักษณะโต้ตอบระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์

คุณลักษณะของการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

โรนัลด์ โรท์ (อ้างถึงในวาทกรรมกมล เอี่ยมวิวัฒน์กิจ, 2541) ได้วิเคราะห์ถึงศักยภาพของการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์ โดยการเปรียบเทียบจากคุณสมบัติในการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์และข้อจำกัด (Freedom of constraints) เช่นการกำหนดสถานะของผู้ส่งสาร การผูกขาดความเป็นเจ้าของสื่อ การไม่สามารถเลือกกลุ่มผู้รับสารเฉพาะเป้าหมายได้ การกำหนดช่วงเวลาในการรับข่าวสาร หรือการไม่สามารถเรียกคืนข้อมูลได้ เป็นต้น
2. ขอบเขตการสื่อสาร (Mode or technical band width) หมายถึง ระยะเวลาทางระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือเนื้อหาที่สามารถนำเสนอได้หลายลักษณะทั้งที่เป็นคำพูด สัญลักษณ์ หรือเสียง
3. การสนองตอบและปฏิสัมพันธ์ (Feedback and interactivity) ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถเกิดขึ้น ได้โดยสะดวกและในระยะเวลาอันรวดเร็ว
4. การติดต่ออย่างเป็นเครือข่าย (Network Flows) ซึ่งมีผลต่อการกระจายตัวรวมทั้งการเข้าถึงสื่อและข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงกัน

การสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงในขณะนี้ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต (Internet) จอห์น ดีเซมเบอร์ (John December, 1996) ได้แบ่งลักษณะและรูปแบบการสื่อสารด้วยอินเทอร์เน็ตเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

- การสื่อสารจากจุดหนึ่งไปสู่จุดหนึ่ง (Point to point) เป็นการสื่อสารข้อมูลส่วนบุคคลจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail) เป็นต้น
- การสื่อสารจากจุดหนึ่งไปสู่หลายๆจุด (Point to multipoint) คือการสื่อสารของบุคคลหนึ่งไปสู่กลุ่มผู้รับที่เฉพาะเจาะจง
- การสื่อสารจากจุดหนึ่งไปสู่ศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการแบบทั่วไป(Point to server broadcast) คือการสื่อสารข้อมูลของบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งที่ส่งไปยังศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการแบบทั่วไปโดยผู้รับสามารถเป็นใครก็ได้ เช่น การสนทนาบนอินเทอร์เน็ต (Internet relay chat) หรือเครือข่ายผู้ใช้ข่าวสาร (Usenet news) หรือระบบกระดานข่าวคอมพิวเตอร์ (Computer bulletin board system – CBBS) เป็นต้น
- การสื่อสารจากศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการเฉพาะกลุ่ม (Point to server narrowcast) คือการสื่อสารจากบุคคลหนึ่งไปยังศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการโดยที่ผู้รับจะต้องเป็นกลุ่มเฉพาะที่อาจเป็นสมาชิก หรือลงทะเบียนได้ และการเข้าถึงข้อมูลนี้ได้จะต้องใช้การใส่ชื่อและรหัสผ่านด้วย
- การสื่อสารจากศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการแบบทั่วไป(Server broadcast) คือการเรียกใช้หรือค้นหาข้อมูลที่เก็บไว้โดยศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการซึ่งผู้ที่สร้างหรือจัดการข้อมูลเหล่านี้ อาจเป็นกลุ่มองค์กร หรือบุคคลผู้มีศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการ เช่น แหล่งข่าวสารบนเครือข่าย (Web site)
- การสื่อสารจากศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการแบบเฉพาะกลุ่ม (server narrowcast) คือการสื่อสารข้อมูลโดยผ่านศูนย์คอมพิวเตอร์ให้บริการที่ผู้รับที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้จะต้องเป็นกลุ่มที่ถูกคัดเลือกโดยเฉพาะ เช่น เป็นลูกค้าในระบบรับข่าวสารผ่านสาร (Online news) เป็นต้น

คุณลักษณะพิเศษที่เห็นได้ชัดเจนของการสื่อสารอินเทอร์เน็ต คือ ความสามารถในการลดข้อจำกัดเรื่องเวลาและระยะทางในการสื่อสาร (time and space) ออกไปได้อย่างสิ้นเชิง เพราะไม่ว่าผู้ส่งสารจะอยู่บริเวณซีกโลกใดๆ ของโลกต่างก็สามารถสื่อสารถึงกันได้เมื่อเข้าไปอยู่ในการสื่อสารอินเทอร์เน็ต

McQuail (McQuail : 2000) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “ สื่อใหม่ ” ซึ่งมีความหลากหลายและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาว่า มีลักษณะสำคัญ 4 ประการของ “ สื่อใหม่ ” ที่มีช่องทางการสื่อสารที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามประเภทของการใช้งานเนื้อหา และ บริบท ได้แก่

1. สื่อเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication Media) ได้แก่ โทรศัพท์ (ซึ่งมีลักษณะของความสามารถในการเคลื่อนย้ายมากขึ้น) และอีเมล (ในระยะแรกเป็นการใช้เพื่อการทำงานแต่ปัจจุบัน เป็นการใช้ในเรื่องส่วนตัวมากขึ้น) เป็นการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยให้ติดต่อระหว่างกันสะดวกมากขึ้น โดยทั่วไป เนื้อหามักมีลักษณะเป็นส่วนตัว ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารอาจสำคัญมากกว่าข้อมูลที่ส่งถึงกัน

2. สื่อเพื่อปฏิสัมพันธ์เพื่อความเพลิดเพลิน(Interactive Play Media) ได้แก่ คอมพิวเตอร์ และวิดีโอเกมส์ รวมทั้งอุปกรณ์ Virtual Reality หากเปรียบเทียบกับ “สื่อเก่า” แม้ว่าจะมีการสื่อสารที่ใช้เทคโนโลยีคล้ายกันและอาจถือว่าเป็น “ทางเลือกในการใช้งาน” ของการใช้สื่อบางอย่าง ข้อแตกต่างที่สำคัญ ก็คือความสามารถในการโต้ตอบ(Interactivity) และ “กระบวนการ” ในการใช้ประโยชน์

3. สื่อเพื่อการค้นหาข้อมูล (Information Search Media) เป็นประเภทที่มีสื่อหลายชนิด แต่ อินเทอร์เน็ตและเว็ลด์ไวด์เว็บเป็นตัวอย่างที่สุด โดยจัดเป็นเสมือนห้องสมุดและแหล่งข้อมูลที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องขนาด ความเป็นปัจจุบัน และการเข้าถึง อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายของเนื้อหา และแรงจูงใจในการใช้งานแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เป็นประโยชน์ที่นอกเหนือจากผลของการพัฒนาเทคโนโลยี

4. สื่อเพื่อการมีส่วนร่วม (Collective Participatory Media) สื่อในกลุ่มนี้ประกอบด้วย การใช้อินเทอร์เน็ตในการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิด ประสบการณ์ และการสร้างความสัมพันธ์จากการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นบนเว็บบอร์ด การพูดคุยในห้องสนทนา (Chat Room) การเล่นเกม Icq หรือ Msn เป็นต้น

การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์จึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ทำให้ผู้ใช้งานมีความทันต่อเหตุการณ์ บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวก รวดเร็วและง่ายดายมากขึ้นการใช้ชีวิตที่ต้องแข่งขันกับเวลาในสังคมปัจจุบัน ทำให้การสื่อสารใหม่นี้เป็นที่นิยมแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อผลของการติดต่อสื่อสารและการทำงานที่มีประสิทธิภาพแล้ว การใช้เพื่อตอบสนองของความเพลิดเพลิน ความบันเทิง ด้วยขีดความสามารถอันไร้ข้อจำกัดของการเข้าถึงข้อมูลในระยะไกล เป็นส่วนหนึ่งให้บุคคลสืบค้นข่าวสารข้อมูลต่างๆ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเช่นกัน (ปรเมศวร์ รัมยากร , 2546)

สภาพแวดล้อมของการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์

การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ได้เปิดโอกาสให้ผู้สื่อสารสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างอิสระ โดยเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก ซึ่งเมื่อสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกันจนถึงระดับหนึ่งแล้ว ก็จะทำให้เกิดชุมชนย่อยๆ ขึ้นในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือที่เรียกว่า “ชุมชนจำลอง” (Virtual Community)

การสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดชุมชนในลักษณะของชุมชนจำลองขึ้นนั้น ยังก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมในการสื่อสารรูปแบบใหม่ดังนี้ (ศุภนิสา ทดลา , 2542)

1.สภาพไร้การขัดขวาง และควบคุม (Disinhibition) จากการที่ผู้รับสาร และส่งสารติดต่อสื่อสารกันผ่านจากทางคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว ทำให้ทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารกันได้อย่างเต็มที่ โดยที่ต่างฝ่ายไม่ต้องรู้จักกันมาก่อน นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายไม่ต้องเห็นอวัจนภาษา เช่นสีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียงใดๆ ของคู่สื่อสารเลย

2.การเปลี่ยนเพศ (Gender Swapping) เป็นสิ่งที่เกิดต่อเนื่องมาจากสภาพไร้การขัดขวางและควบคุม กล่าวคือเมื่อคู่สื่อสารไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน และไม่ได้เห็นหน้ากันระหว่างสื่อสาร ผู้สื่อสารแต่ละฝ่ายก็สามารถเปลี่ยนเพศตัวเอง เพื่อใช้ในการสื่อสารได้อย่างอิสระ

3.การเป็นตัวตนหลากหลายรูปแบบ (Multiple Identities) เมื่อผู้สื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์มีอิสระในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องทราบสถานภาพเพศ รูปร่างหน้าตา หรือรายละเอียดอื่นๆ ผู้สื่อสารจึงมีโอกาสที่จะเปลี่ยนบทบาท และสถานภาพของตนให้สอดคล้องกับการสื่อสาร หรือความต้องการของตนเองที่ไม่สามารถเป็นได้ในชีวิตจริง

จากทฤษฎีการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์นั้น กระดานข่าวนับเป็นบริการหนึ่งที่ใช้สื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ และสนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ โดยกระดานข่าวมีรูปแบบการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคลแบบไม่พร้อมกัน (One – to – Many Asynchronous Communication) กล่าวคือผู้ใช้บริการจะสามารถตั้งกระทู้ไว้โดยมีผู้ใช้บริการรายอื่นเข้ามาอ่าน หรือเขียนโต้ตอบทีหลังในลักษณะแบบไม่ทันทีทันใด ทั้งนี้จากการที่กระดานข่าวมีสภาพไร้การขัดขวาง และควบคุม(Disinhibition) ผู้ใช้กระดานข่าวไม่ว่า

จะเป็นในบทบาทของผู้ส่งสาร หรือผู้รับสารนั้นไม่จำเป็นต้องรู้จักกัน หรือรู้สถานภาพที่แท้จริงในการสื่อสารกันในการสื่อสารเลย ซึ่งทั้งสองฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างอิสระ

แนวคิดเกี่ยวกับเว็บบอร์ดกับการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์

ด้วยเหตุผลของความสามารถในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดังกล่าว ทำให้การใช้งานบนเว็บบอร์ดมีความเป็นอิสระ (Freedom) ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ในการสื่อสาร (No Time and Space Boundaries) การสื่อสารแบบสองทางทำให้ผู้สื่อสารเป็นได้ทั้งผู้แสดงความคิดเห็นและเป็นผู้รับสารความเห็นในประเด็นต่างๆได้ตามต้องการ เว็บบอร์ดจึงกลายเป็นสังคมเล็กสังคมหนึ่งบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่แบ่งแยกชนชั้นและลดระดับความแตกต่างทางสังคมระหว่างผู้สื่อสาร ทำให้ทุกคนที่เข้ามาพบปะมีสถานะเท่าเทียม และสามารถแสดงความคิดเห็นได้เสรีเท่ากัน อีกทั้งการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ยังเอื้อให้ผู้ใช้งานเว็บบอร์ดสามารถปิดบังชื่อจริง ปิดปิดชื่อเสียงหรือใช้นามแฝงในการสนทนาได้ ทำให้ผู้สนทนามีตัวตนไปตามต้องการ

อย่างไรก็ตาม การใช้งานเว็บบอร์ดผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นอกจากแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้ว ยังเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษในด้านความมีส่วนร่วม (Participation) ผู้ใช้งานซึ่งไม่ใช่ผู้ที่เป็นสื่อมวลชนโดยอาชีพ สามารถรายงานเหตุการณ์ แสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ กระตุ้นเร้าและผลักดันเพื่อพัฒนาประโยชน์แห่งชาติต่อเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม การสื่อสารผ่านเว็บบอร์ดทำให้สถานะของผู้ใช้งานเปลี่ยนจากผู้ส่งสาร กลายเป็นนักสื่อมวลชนกลุ่มย่อยๆ เนื้อหาข่าวสารที่เสนอผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ จะเป็นข้อมูลที่ไม่ผ่านการคัดกรองจากบรรณาธิการหรือนายประตู (Gatekeeper) อย่างเช่นสื่ออื่นๆที่แล้วมาที่ต้องมีการคัดเลือกสารก่อนนำมาเผยแพร่

ด้านการรับส่งข้อมูลข่าวสาร ตามแนวคิดของ Hoffman และ Novak (อ้างถึงในเพ็ญทิพย์ จิรพินนุสรณ์, 2539) ผู้ใช้เว็บบอร์ดสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารตามที่ต้องการได้ เพราะลักษณะของอินเทอร์เน็ตเปิดโอกาสให้ผู้สื่อสารสามารถเลือกอ่านข่าวสารที่ตนสนใจและอาจมีปฏิสัมพันธ์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน หรือการขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ดูแลเว็บไซต์ และผู้อื่นที่มีข้อมูลนั้นๆได้

ดังนั้น เว็บบอร์ดจึงเป็นสังคมใหม่แห่งการพบปะสังสรรค์ของผู้คนที่ไม่ว่าจะอยู่แห่งใดในโลกก็สามารถเข้าร่วมพูดคุย แสดงความคิดเห็นและถกเถียงอภิปรายร่วมกันได้ เป็นสังคมที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่และเวลา เป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างทางความคิด ทำให้ผู้คนที่ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลกเชื่อมต่อกันหากผู้นั้นสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ การไร้ข้อจำกัดในการสื่อสารทั้งด้านการเข้าถึงเว็บบอร์ดที่ง่ายและสะดวก การหลุดพ้นจากการควบคุมเนื้อหาที่ใช้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งแตกต่างไปจากการสื่อสารแบบเผชิญหน้า ที่ต้องคอยระวังใส่ใจในคำพูดและการกระทำของตน รวมถึงบุคคลสามารถพูดคุยได้ตลอดเวลาตามต้องการ โดยไม่ต้องรอความพร้อมจากคู่สนทนา เนื่องจากเป็นการสื่อสารแบบสองทางไม่พร้อมกัน (Asynchronous Communication) มีการโต้ตอบและสลับบทบาทระหว่างการเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทำให้การสื่อสารผ่านเว็บบอร์ดเป็นพื้นที่ซึ่งบุคคลสามารถแวะเวียนเข้ามาอ่านความคิดเห็นต่างๆ ของกันและกัน ในขณะที่เดียวกันก็บอกเล่าแสดงความคิดเห็นหรือรายงานเรื่องราวต่างๆ เสมือนเป็นกลุ่มผู้สื่อข่าวในโลกไซเบอร์ ได้อย่างเหนือกฎเกณฑ์ข้อบังคับจากโลกภายนอก รวมถึงความสามารถในการผลัดตัวเองออกจากเว็บบอร์ดได้โดยง่ายเมื่อเกิดปัญหาใดขึ้นก็ตาม

ด้วยแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาข่าวสารในการเตือนภัยของผู้ใช้บริการว่าได้เป็นส่วนหนึ่งของเว็บบอร์ดในลักษณะใดบ้าง ไม่ว่าจะเป็นการมีบทบาทในหน้าที่ผู้รับสารที่คอยติดตามอ่านเนื้อหาข่าวสารต่างๆ ที่เว็บบอร์ดนำเสนอ หรือ การเป็นผู้ส่งสารที่แสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อเนื้อหา รวมไปถึงการบอกเล่าเรื่องราวที่นอกเหนือจากเนื้อหาของเว็บบอร์ดที่ได้นำเสนอไว้

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร

พฤติกรรมกรรมการสื่อสาร หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ที่มีลักษณะบ่งบอกว่าเป็นการสื่อความหมาย โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน เพื่อวัตถุประสงค์เป็นหลักคือความเข้าใจร่วมกัน

De Fleur (1970) ได้อธิบายถึงผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน จะมีความสนใจต่อข่าวสารแตกต่างกัน ไว้ในทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Theory) ดังนี้

1. บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพ และสภาพทางจิตวิทยา
2. ความแตกต่างกันดังกล่าวนี้เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้จากสังคมแตกต่างกัน
3. บุคคลที่อยู่ต่างสภาพแวดล้อมกัน จะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
4. การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้บุคคลมีทัศนคติ ความเชื่อ และบุคลิกภาพแตกต่างกัน

การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เป็นการถ่ายทอดสาร(Message)ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย คือ ผู้ส่งสาร (Sender) และผู้รับสาร(Receiver)โดยสารดังกล่าวจะถูกผู้ส่งสารส่งผ่านไปทางสื่อ (Channel) ไปยังผู้รับสาร ซึ่งองค์ประกอบในกระบวนการสื่อสารสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ (ปรมะ สตะเวทิน,2540)

1. ผู้ส่งสาร (Source หรือ Sender) คือบุคคล หรือกลุ่มคนที่ต้องการจะทำการสื่อสาร ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตน ดังนั้นผู้ส่งสารอาจเป็นคนเดียว หรือหลายคนก็ได้
2. สาร (Message)คือผลผลิตของผู้ส่งสารที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของตนที่ปรากฏออกมาในรูปของรหัส (Code)
3. สื่อ (Media) คือสิ่งที่ขนส่งสาร หรือเป็นพาหนะของสาร กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สิ่งที่น่า หรือถ่ายทอดของผู้ส่งสารให้ปรากฏ
4. ผู้รับสาร (Receiver) คือบุคคล หรือกลุ่มคนที่รับสารของผู้ส่งสาร ผู้รับสารอาจเป็นคนเดียว หรือหลายคนก็ได้

พฤติกรรมสื่อสารเป็นการเน้นศึกษาในแง่พฤติกรรมศาสตร์ โดยดูว่าผู้สื่อสารมีการกระทำที่แสดงออกมาในกระบวนการสื่อสารอย่างไรและเป็น รูปแบบใด ซึ่ง ชวัญเรือน กิตติวัฒน์ (2531)ได้ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมสื่อสารไว้ว่า พฤติกรรมสื่อสารคือ การกระทำ หรือการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ ซึ่งมีลักษณะบ่งบอกว่าเป็นการสื่อความหมาย โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างกัน เพื่อวัตถุประสงค์เป็นหลักคือความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งพฤติกรรมสื่อสารเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์

ลักษณะของพฤติกรรมสื่อสาร

ลักษณะของพฤติกรรมสื่อสารจะประกอบด้วย 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. มีลักษณะเป็นกระบวนการ กระบวนการของการสื่อสารนั้นดำเนินในลักษณะที่เป็นวงจร ต่อเนื่องกันตลอดเวลา โดยผู้สื่อสารนั้นจะสลับเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนโดยไม่รู้ตัว หรือไม่ได้สังเกต ซึ่งวงจรของกระบวนการสื่อสารประกอบด้วยพฤติกรรมเข้ารหัส(Encoding Behavior) พฤติกรรมถ่ายทอดและการรับ (Transmitting and Receiving Behavior) พฤติกรรมถอดรหัส (Decoding Behavior) และพฤติกรรมตีความหมาย (Interpreting Behavior)
2. มีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางจิตวิทยา กระบวนการทางสังคม และกระบวนการทางวัฒนธรรมผู้ร่วมพฤติกรรมสื่อสารจะสร้าง หรือกำหนดความหมายไปตามลักษณะปัจจัยด้านจิตวิทยาส่วนบุคคล ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นภายในตัวบุคคล เช่น ความทรงจำ ความหวัง และทัศนคติ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ร่วมพฤติกรรมสื่อสารยังได้รับแรงผลักดันจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ที่เป็นกรอบของการดำเนินชีวิตในสังคม เช่น จารีตประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม และกฎหมาย เป็นต้น
3. เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกกระบวนการสื่อสาร กระบวนการสื่อสารไม่ได้กำเนิดขึ้นอย่างลอย ๆ หากแต่เกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสภาพการณ์ หรือสภาพแวดล้อมภายนอกกระบวนการสื่อสารเช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น
4. เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากสัญชาตญาณ และการเรียนรู้ทางสังคม คนเราทุกคนมีสัญชาตญาณต้องการแสดงออกเกี่ยวกับพฤติกรรมสื่อสารมาตั้งแต่กำเนิด เมื่อคลอดลูก เด็กทารกที่ออกมา ก็จะร้องเพื่อต้องการสื่อสารกับแม่ทันที ซึ่งเมื่อโตขึ้นมนุษย์เราก็จะเรียนรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเช่นการใช้ภาษาท่าทาง น้ำเสียง จากบุคคลรอบ ๆ ตัวในสังคม

รูปแบบพฤติกรรมสื่อสาร

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมเป็นพฤติกรรมทางสังคมซึ่งจำแนกเป็นกระบวนการในสองลักษณะดังนี้ (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์, 2531)

1. พฤติกรรมปกปิด (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรมการสื่อสารที่ไม่สามารถสังเกตได้จากภายนอก เกิดจากกระบวนการภายในตัวบุคคล เกี่ยวข้องกับระดับสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก ตัวอย่างเช่น ความเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เป็นต้น

2. พฤติกรรมเปิดเผย (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมการสื่อสารที่สามารถสังเกตได้จากภายนอก เกิดจากการที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ เหตุการณ์ หรือสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม อันเป็นผลทำให้เกิดพฤติกรรมการสื่อสารที่เห็นได้ชัด เช่น การพูด การหัวเราะ และการแสดงสีหน้า เป็นต้น รูปแบบการสื่อสารทั้งสองแบบนี้มีความเกี่ยวเนื่อง และสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด จะเห็นได้จากการใช้ กระดานข่าวนั้นการที่ผู้ใช้บริการเข้าไปแสดงความคิดเห็นด้วยการเขียนข้อความไว้ หรือเขียนโต้ตอบกับกระทู้ที่ตนได้อ่านนั้นเป็นพฤติกรรมเปิดเผย แต่หากผู้ใช้เข้าไปอ่านกระทู้ที่คนอื่นเขียนไว้แล้วรู้สึกไม่พอใจกับข้อความดังกล่าว แต่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นผ่านทางกระดานข่าวนั้นจะเป็นพฤติกรรมปกปิด

คุณสมบัติของผู้รับสาร

จากความสัมพันธ์ และความสำคัญของผู้ส่งสาร และผู้รับสารที่ได้กล่าวไปนั้น การศึกษาบทบาทในกระบวนการสื่อสารของทั้ง 2 ฝ่ายนับเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อที่จะให้การสื่อสารในแต่ละครั้งนั้นเกิดประสิทธิผลจนทำให้การสื่อสารในครั้งนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งคุณสมบัติที่สำคัญของผู้รับสารมีดังต่อไปนี้

- เป็นผู้พยายามรับรู้เรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ
- เป็นผู้ที่มีความไหวรู้สึกรวดเร็ว และถูกต้อง
- เป็นผู้ที่มักตีความสามารถบังคับกับความสนใจของตน ให้มาอยู่ที่เรื่องราวที่ผู้ส่งสารกำลังเสนออยู่ได้

พฤติกรรมการสื่อสารของผู้รับสาร

ผู้รับสาร หรือ Receiver นั้นนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการสื่อสารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะในแง่ของการศึกษาพฤติกรรมของผู้รับสารแล้ว หากเราทราบว่าผู้รับสาร

มีความต้องการในการสื่อสารเป็นอย่างไร ผู้ส่งสารก็จะสามารถเลือกสาร(Message) และช่องทางในการสื่อสาร(Channel) ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด ซึ่งนั่นก็หมายความว่า การสื่อสารก็จะเกิดประสิทธิผลสูงสุด

พฤติกรรมกรรมการสื่อสารของผู้รับสารสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะดังต่อไปนี้ (ประมะ สตะเวทิน , 2541)

1. พฤติกรรมทั่วไปในการสื่อสาร หรือสิ่งที่ผู้รับสารกระทำโดยปกติ ซึ่งมีผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านสังคมวิทยา และจิตวิทยาดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะในการสื่อสาร ผู้รับสารต้องใช้ทั้งการสื่อสารเชิงวัจนะ และอวัจนะ ประกอบในการสื่อสาร ซึ่งทักษะในการสื่อสารนั้นมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร 2 ประการหลัก ๆ

(1) มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้รับสาร กล่าวคือภาษานั้นมีอิทธิพลทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ และการคิด ตลอดจนการคิดวิธีการในการตัดสินใจของตน

(2) มีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการถอดรหัส หรือตีความหมายสารที่ผู้ส่งสารได้ส่งมา

1.2 ทักษะจิต ผู้รับสารจะมีทัศนคติต่อปัจจัยต่างๆ 3 ประการ ได้แก่

(1) มีทัศนคติต่อตนเอง (Attitude Toward Self) ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารมีความมั่นใจจนนำไปสู่ความเข้าใจสารที่ผู้ส่งสารส่งมา

(2) มีทัศนคติต่อสาร (Attitude Toward Message) กล่าวคือการทำที่ผู้รับสารมีท่าที , ความรู้สึกนึกคิด , รสนิยม และ ความรู้สึกในด้านอื่นๆที่มีต่อสาร ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อสารก็จะทำให้เกิดผลในแง่ของความกระตือรือร้นที่จะรับสารนั้นๆ

(3) ทัศนคติต่อผู้ส่งสาร (Attitude Toward Source) หากผู้รับสารมีความเชื่อถือ ความเลื่อมใส ความชอบ ความประทับใจ และทัศนคติที่ดีในด้านอื่นๆต่อผู้ส่งสาร ก็จะสนใจติดตามการสื่อสารของผู้ส่งสาร

1.3 ความรู้ความรู้อิทธิพลต่อผู้รับสารในการตัดสินใจเลือกรับสาร และตีความหมายสาร ซึ่งผู้รับสารต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของสาร (Knowledge of the Content of the Message) เพื่อที่จะได้เข้าใจเนื้อหาของสาระของสารได้อย่างถูกต้อง และต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร (Knowledge of the Content of the Communication Process) เพื่อให้การสื่อสารนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.4 สถานภาพในสังคมและวัฒนธรรม ผู้รับสารแต่ละคนนั้นล้วนเป็นสมาชิกของแต่ละสังคม ซึ่งแต่ละสังคมย่อมมีบรรทัดฐาน (Norms) และวัฒนธรรม (Culture) ที่คอยกำหนดบทบาท และหน้าที่ หรือสถานภาพของคนๆนั้นในสังคม ซึ่งคนที่มีสถานภาพแตกต่างกันในสังคมก็จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามบทบาท และหน้าที่ของตน ดังนั้นพฤติกรรมการสื่อสารก็เช่นเดียวกัน ก็ได้รับอิทธิพลมาจากสถานภาพที่ได้รับในสังคมของผู้รับสาร ผู้รับสารจึงต้องมีพฤติกรรมในการสื่อสารให้สอดคล้องกับสถานภาพของตนเอง เช่น ถ้าผู้รับสารเป็นเด็กนักเรียน ก็ต้องฟังครูสอนหนังสือ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ด้วย

2. พฤติกรรมการใช้สื่อมวลชน แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนของผู้รับสารสามารถแบ่งออกเป็น 2 แนวความคิดตามบทบาทในการรับสารของผู้รับสารได้แก่

- แนวความคิดที่มักถามว่าสื่อมวลชนจะทำอะไรกับผู้รับสาร เป็นการมองว่าผู้รับสารเป็นผู้รับสารที่เฉื่อยชา (Passive Audience) ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากสื่อมวลชน และไม่มีทางเลือกในการใช้สื่อมวลชน
- แนวความคิดที่มักถามว่าผู้รับสารจะทำอะไรกับสื่อมวลชน เป็นลักษณะของการมองว่าผู้รับสารเป็นผู้รับสารที่กระตือรือร้น (Active Audience) กล่าวคือ ผู้รับสารใช้สื่อมวลชนอย่างมีเจตนา เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ รวมไปถึงการตัดสินใจใช้สื่อมวลชนด้วยตนเอง ทั้งนี้แนวความคิดดังกล่าวนับเป็นแนวความคิดสมัยใหม่

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสื่อสารมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมสื่อสารของผู้ใช้บริการเว็บบอร์ดเตือนภัย โดยศึกษาว่าผู้ให้บริการเว็บบอร์ดเตือนภัย มีการกระทำที่แสดงออกมาในการใช้งานเว็บบอร์ดอย่างไรและเป็นไปในรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็น การถ่ายทอดข่าวสารเตือนภัย และแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติส่วนตัวต่อเนื้อหาเตือนภัยจากเว็บบอร์ด เมื่อทราบพฤติกรรมของผู้รับสารแล้ว ว่าผู้รับสารมีความต้องการในการสื่อสารเป็นอย่างไร ก็จะเป็นแนวทางในการส่งสารนั้นๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด ซึ่งนั่นก็หมายความว่ามารสื่อสารก็จะเกิดประสิทธิผลสูงสุด

แนวคิดการเตือนภัยทางสังคม

นับแต่อดีตคนไทยคุ้นเคยกับระบบเตือนภัย เช่น การตีเกราะเคาะไม้เพื่อบอกเหตุการณ์ร้าย การผูกข้อความติดกับขานกพิราบเพื่อบินไปบอกกล่าวกับคนที่เกี่ยวข้อง หรือ การสื่อสารอื่นๆ เท่าที่จะคิดได้ เช่น การตีตีประกาศแจ้งเตือนตามที่สาธารณะต่างๆ การประกาศผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

ดังนั้นการเตือนภัย จึง หมายถึง " สาระสำคัญที่บ่งบอกถึงอันตราย หรือ แนวโน้มของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ การเตือนภัยดังกล่าวอาจกระทำโดยผู้มีหน้าที่โดยตรงหรือผู้พบเห็นเหตุการณ์ก็ได้ โดยการส่งข้อมูลข่าวสาร ที่ผ่านการวิเคราะห์หรือตรวจสอบความถูกต้องแล้วถึงผู้มีอำนาจที่มีหน้าที่บรรเทาปัญหาโดยตรงและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสาธารณะชนที่ต้องรับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น "

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของ คำว่า " เตือน " หมายถึง การบอกให้รู้ล่วงหน้า ทำให้รู้ตัว ทำให้รู้สำนึก และ การทักไมให้ลืม ส่วนคำว่า " ภัย " หมายถึง สิ่งที่น่ากลัว อันตราย เช่น อัคคีภัย คือ ภัยที่เกิดจากไฟ หรือ อุทกภัยคือ ภัยที่เกิดจากน้ำ

การเตือนภัย หมายถึง การพยากรณ์แนวโน้มของสภาวะการณ์ทางสังคมที่เกิดจากความเสี่ยงภัยคุกคาม โดยการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการจำแนกวิเคราะห์และกลั่นกรอง เพื่อประโยชน์ในการวางแผน และสำหรับป้องกันภัยคุกคาม ลดความเสี่ยงการแก้ไขปัญหาลดและรักษาความปกติของสังคม (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ , สำนักงานมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ , 2547)

วิธีการเตือนภัยทางสังคม

สำหรับวิธีการเตือนภัยทางสังคม ก็เป็นเช่นเดียวกับหลักการสื่อสารทั่วไป กล่าวคือ จำเป็นต้องมีสาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร (สุพรรณณี มังคะลี , 2530)

เมื่อพิจารณาเฉพาะช่องทางการสื่อสาร พบว่า มีรูปแบบค่อนข้างหลากหลาย ทั้งสื่อหลักที่กระจายถึงประชาชนได้กว้างขวางเช่น สื่อมวลชนประเภทต่างๆ สื่อรองหรือสื่อสนับสนุน ที่เน้นถึง

กลุ่มเป้าหมายโดยตรง รวมถึงการผลิตช่องทางสื่อสารด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถใช้หลายสื่อผสมกัน ในลักษณะของชุดสื่อ ดังนี้

1) การเตือนภัยทางสังคมผ่านโทรทัศน์ ซึ่งสามารถทำได้ในรูปแบบของ สารคดีสั้นสปรอต การแถลงข่าว การส่งข่าวที่จัดทำขึ้นให้กับสถานีโทรทัศน์ การขอความร่วมมือจากสถานีโทรทัศน์ในการจัดทำสื่อ อย่างไรก็ตามสื่อที่เห็นทั้งภาพและเสียง ต้องใช้เวลาในการจัดทำและมีค่าใช้จ่ายในการเผยแพร่ค่อนข้างสูง แต่ในขณะเดียวกันก็เผยแพร่ข่าวสารได้กว้างขวาง

2) การเตือนภัยทางสังคมผ่านวิทยุ เป็นเรื่องราวของกระจายเสียง ใช้เวลาในการจัดทำสื่อไม่นานนัก ต้นทุนถูกแต่แพร่หลายได้ไม่กว้างนัก

3) การเตือนภัยทางสังคมผ่านหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันมักได้ผลดีแต่มีข้อจำกัด คือต้องใช้เวลาตามรอบของการพิมพ์ แต่ประชาชนสามารถอ่านซ้ำและทำความเข้าใจได้ดีกว่า

4) การเตือนภัยทางสังคมผ่านนิตยสาร/วารสาร เป็นการเตือนภัยถึงคนเฉพาะกลุ่ม คนในวงกว้างเดียวกัน หรือ แวดวงวิชาการเดียวกัน เช่น การตีพิมพ์ผลกระทบของการใช้ยาบางชนิด ในวารสารการแพทย์ เพื่อเตือนให้แพทย์ เภสัชกร ได้รับรู้ถึงผลกระทบข้างเคียงของการใช้ยาดังกล่าว ทำให้สั่งจ่ายยาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การเตือนภัยทางสังคมผ่านแผ่นพับ เป็นเอกสารแนะนำวิธีปฏิบัติ เพื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นอันตราย เช่น แผ่นพับเตือนภัยเรื่องการใช้ความรุนแรงในสตรี นอกจากอธิบายถึงการหลีกเลี่ยงสถานที่อันตราย แล้วยังแนะนำมูลนิธิสำคัญ หรือ หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ ไว้ให้ยามฉุกเฉินด้วย

6) การเตือนภัยทางสังคมผ่านโปสเตอร์ / ป้าย เน้นการสื่อสารด้วยข้อมูลเพียงหลักการ กว้างๆ และวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน เน้นรูปแบบสวยงามดึงดูดใจ อาทิ โปสเตอร์แนะนำความปลอดภัยในการขับรถ ต้องคาดเข็มขัดนิรภัย ไม่ขับรถเร็ว ไม่โทรศัพท์ เป็นต้น

7) การเตือนภัยทางสังคมผ่านจดหมายเวียน เน้นการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน หรือสายบังคับบัญชา มักเป็นเอกสารที่กระชับ ชัดเจนแบบตรงไปตรงมา

8) การเตือนภัยทางสังคมผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่ได้รับความนิยมในช่วงปัจจุบัน เช่น การส่งข้อมูลผ่าน เว็บไซต์ เว็บบอร์ด อีเมล เป็นต้น

9) การเตือนภัยทางสังคมผ่านวิทยุชุมชน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เป็นรูปแบบดั้งเดิมที่ยังคงมีประสิทธิภาพถึงปัจจุบัน และในปัจจุบันยังมีระบบการเตือนภัยโดยวิธีดังกล่าวนี้ เช่น การแพร่ระบาดของยุงลาย การอธิบายถึงภัยอันตรายของยาเสพติด เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เนื้อหา

อุริสรา โกวิทต์ดำรงค์ (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหารายการให้ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า 1.รายการให้ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ทางการตลาดแฝงมีรูปแบบรายการ 8 รูปแบบด้วยกัน คือ พุดคนเดียว สารคดี กึ่งสารคดีกึ่งพุดคนเดียว สัมภาษณ์ การใช้ภาพช่วงหนึ่งของชีวิต การสัมภาษณ์ผู้บริโภค รูปแบบผสมผสานและรูปแบบที่หลากหลาย 2.เนื้อหาความรู้ที่รายการให้ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ทางการตลาดแฝงนี้มี 10 หมวดความรู้ คือ ความรู้สำหรับแม่บ้าน สุขภาพ ความสวยความงาม การเลี้ยงดูเด็ก เครื่องยนต์ การท่องเที่ยว การตกแต่งบ้านและที่อยู่อาศัย กีฬา สัตว์เลี้ยง และเทคโนโลยีทั่วไป 3.ผู้ชมรายการสตรีทุกคนมีการเปิดรับรายการให้ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ทางการตลาดแฝงมาก่อน 4.ผู้ชมรายการสตรีมีทัศนคติที่ดีต่อรายการให้ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ทางการตลาดแฝงโดยรวม เพราะเห็นว่ารายการนำเสนอสาระที่เป็นประโยชน์ 5.ผู้ชมรายการสตรีมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สนับสนุนรายการให้ความรู้ขนาดสั้นทางโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์ทางการตลาดแฝง เนื่องจากเห็นว่าผู้สนับสนุนรายการให้สาระ ประโยชน์ต่อผู้บริโภคบ้าง มิได้มุ่งหาผลประโยชน์จากผู้บริโภคอย่างเดียว

ปราณี พุ่มบางป่า (2543) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาเว็บไซต์วาไรตี้ในด้านสังคม ประกิต พบว่าเว็บไซต์วาไรตี้เป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารและบริการในด้านต่างๆ เนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์วาไรตี้มีความหลากหลายเนื่องจากมุ่งตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม โดยมีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ ตามคุณลักษณะของการสื่อสารแบบการแสวงหาข้อมูลตามความสนใจของผู้ใช้ อาทิ ข่าวสาร ความรู้ด้านการศึกษา แหล่งอาชีพหรือการพัฒนาทักษะ เนื้อหาด้านจิตวิทยา สุขภาพและความงาม การท่องเที่ยว งานอดิเรก บุคคลและผลงาน

โหราศาสตร์ ปกิณกะบันเทิง นอกจากนี้เว็บไซต์ว่าไต่ยังมีรูปแบบการสื่อสารด้านการปฏิสัมพันธ์กันอีกด้วย (Interactivity) โดยสามารถแสดงความคิดเห็น เสนอแนะสิ่งที่ตนเองต้องการเพื่อให้ได้สารหรือเนื้อหาและบริการที่ตรงกับความต้องการ และการปฏิสัมพันธ์นี้ยังปรากฏในรูปแบบต่างๆ เช่น การเชื่อมต่อที่นำผู้ชมเข้าไปสู่เนื้อหาส่วนอื่นๆ บนเว็บไซต์เดียวกันหรือเว็บไซต์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สุกัญญา ตั้งเรื่องเกียรติ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของนิทานไทยบนสื่ออินเทอร์เน็ต จำนวน 6 เว็บไซต์ พบว่า รูปแบบของเว็บไซต์ใช้ภาพประกอบในการนำเสนอเป็นภาพนิ่ง ซึ่งมีทั้งภาพการ์ตูน รูปภาพจริง รวมทั้งบางเว็บไซต์ยังใช้ภาพการ์ตูนเคลื่อนไหวประกอบด้วย ส่วนรูปแบบการนำเสนอด้วยเสียงนั้นยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากเสียงที่ดาวน์โหลดผ่านเว็บไซต์นั้นเสียงขาดหายเป็นบางช่วง ทางด้านเนื้อหาของนิทานพบว่ามักจะเป็นนิทานคติมากที่สุด คือมีแง่คิดด้านจริยธรรม ได้แก่ ความมีสติปัญญา ความยึดมั่นในคุณธรรม ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น ความสามัคคี การพึ่งพาตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด และความมีวินัย

ธนวรรณ กัมมารเจษฎากุล (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุขภาพในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย โดยทำการศึกษาประเภทของเนื้อหา ปริมาณของเนื้อหา แหล่งข้อมูล รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพ และบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 4 ฉบับ พบว่า หนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพมากที่สุด โดยหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับ นำเสนอเนื้อหาด้านสุขภาพในรูปแบบของข่าวมากที่สุด ส่วนแหล่งข้อมูลที่ใช้มากที่สุด คือ แหล่งจากกระทรวงสาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ อีกทั้งยังพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ชื่อฉบับมีบทบาทเป็นแหล่งแจ้งข่าวและให้ความรู้มากที่สุด และมีบทบาทเป็นผู้ให้ความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์หรือสนับสนุนน้อยที่สุด

พุดมิรัตน์ กมลชัยสกุล (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารธรรมะเพื่อเยาวชนผ่านเว็บไซต์ โดยศึกษาเว็บไซต์ธรรมะเพื่อเยาวชนจำนวน 3 เว็บไซต์ พบว่า เว็บไซต์ต่างๆมีการนำเสนอในรูปแบบสื่อผสมที่หลากหลาย ทั้งตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพวิดีโอ และเสียง และในส่วนของรูปแบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ของทั้ง 3 เว็บไซต์ มีรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารแบบไม่พร้อมกันแบบ One-to-many และการสื่อสารระหว่างบุคคลแบบไม่พร้อมกัน Many-to-many นอกจากนี้ส่วนเนื้อหาที่อยู่ภายในเว็บไซต์ธรรมะเพื่อเยาวชนทั้ง 3 เว็บไซต์ เกือบทั้งหมดเป็นเนื้อหาประเภทหลักธรรม สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษารูปแบบประเภท บทบาทของธรรมะเพื่อเยาวชนผ่านเว็บไซต์ ว่าการนำเสนอในด้านรูปแบบ เนื้อหา

และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารธรรมะเพื่อเยาวชนผ่านเว็บไซต์นั้นมีลักษณะอย่างไร รวมถึงคุณลักษณะเว็บไซต์ธรรมะที่เยาวชนต้องการ

จากงานวิจัยต่างๆข้างต้นจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของตัวสารที่มีลักษณะต่างๆ เช่น การใช้ภาพ เสียง ข้อความ และภาพเคลื่อนไหว หรือ รูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารในแบบต่างๆ ดังนั้น ไม่ว่าเนื้อหาที่ต้องการวิเคราะห์นั้นแต่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร แต่สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดจากงานวิจัยดังกล่าว คือ การวิเคราะห์เนื้อหาที่เน้นศึกษารูปแบบเนื้อหาเป็นหลัก สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ของผู้วิจัย ได้มีการศึกษารูปแบบของเนื้อหาเตือนภัยจากเว็บบอร์ดเช่นกัน แต่เพิ่มเติมในการศึกษาประเภท และปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเตือนภัยของเว็บบอร์ด เพื่อให้ครอบคลุมทุกส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเตือนภัยบนเว็บบอร์ด และเพื่อต้องการศึกษาให้ได้ประเด็นที่น่าสนใจแตกต่างออกไปจากงานวิจัยอื่นๆที่มีมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่ออินเทอร์เน็ต

รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์ (2542) ทำการศึกษามณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษา www.pantip.com และ www.sanook.com พบว่าลักษณะมณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นั้นเป็นเวทีเสวนาทางวัฒนธรรม ที่มีประเด็นตามความสนใจของผู้ใช้งาน และหน้าที่ในมณฑลสาธารณะนี้ คือ เป็นช่องทางให้ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล การสอดส่องดูแลสภาพแวดล้อม การสร้างสายสัมพันธ์ นอกจากนี้ผู้ใช้งานยังใช้มณฑลสาธารณะแห่งนี้เพื่อประโยชน์และความพึงพอใจของตนเอง คือ เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากคนอื่น ๆ

พรทิพย์ พัฒนานุสรณ์ (2543) ทำการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางเพศ ของวัยรุ่นไทยที่นำเสนอผ่านทางอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า 1. ความถี่ในการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นทางเพศ พบว่าวัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาค้นหาข้อมูลประมาณอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 1-2 ชั่วโมง นิยมหาข้อมูลช่วงเวลากลางคืน และมักค้นหาข้อมูลอยู่ที่บ้าน ซึ่งวัยรุ่นหญิงนิยมบ่อยกว่าวัยรุ่นชาย 2. วัยรุ่นชายและหญิงตอนต้น มักจะค้นหาข้อมูลด้วยวิธีการ Chat ในห้องเกี่ยวกับเรื่องเพศโดยเฉพาะ ส่วนวัยรุ่นชายและหญิงตอนปลายมักชอบใช้ Search Engine หาโดยวัยรุ่นชายมักชอบค้นหาภาพลามกมากกว่าเนื้อหา ส่วนวัยรุ่นหญิงมักชอบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาทางเพศมากกว่าภาพ 3. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการค้นหาข้อมูลคือเพื่อน

และวัยรุ่นส่วนใหญ่ชอบหาข้อมูลเพียงลำพัง แต่วัยรุ่นหญิงตอนปลายส่วนใหญ่นิยมแสวงหาข้อมูลร่วมกับเพื่อน เพื่อความสนุกสนาน 4. รูปแบบและวิธีการนำเสนอที่วัยรุ่นชายส่วนใหญ่สนใจคือ ภาพโป๊ เซ็กซี่ปะ มากกว่าสนใจเนื้อหา ส่วนวัยรุ่นหญิงจะเน้นข้อความมากกว่าภาพ เช่น ประสิทธิภาพในการมีเพศสัมพันธ์ 5. ประโยชน์และความพึงพอใจของวัยรุ่นชายคือ สนุกสนาน เพลิดเพลิน ระบายอารมณ์ทางเพศ ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลา ตามลำดับ ส่วนวัยรุ่นหญิงได้รับความสนุกสนาน เพื่อนใหม่ ความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น และสามารถระบายอารมณ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ตามลำดับ

เกศรา ชั่งขวลิต (2544) ทำการศึกษาการแสวงหาข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ต่างกัน 2. การแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ประโยชน์ ของการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ 3. การแสวงหาข่าวสารเกี่ยวกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนรู้ (E-learning) ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ในการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ 4. การรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ในการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้

จากงานวิจัยข้างต้นที่ทำการศึกษเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่จะเห็นว่ามีการศึกษาในประเด็นที่หลากหลายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาตัวเว็บไซต์ ศึกษาเนื้อหาของเว็บไซต์ ศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ของผู้วิจัยมีการเลือกศึกษา รูปแบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า เว็บบอร์ด ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบการสื่อสารที่มีมากมายของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อต้องการทราบว่า การสื่อสารด้วยเว็บบอร์ดของผู้ใช้งานนี้มีลักษณะเป็นไปอย่างไร และศึกษาเนื้อหาเลือกเฉพาะที่เป็นการเตือนภัย เพื่อหาคำตอบที่ชัดเจนว่าผู้ได้รับประโยชน์และเกิดความพึงพอใจจากสื่อใหม่ เช่นเว็บบอร์ดมาน้อยเพียงใด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเว็บบอร์ด

ปรเมศวร์ รัมยากร (2546) ทำการศึกษา พฤติกรรมการสื่อสาร ทักษะคติ และการใช้ประโยชน์ จากบริการกระดานข่าว ผ่านระบบเว็ลด์ไวด์เว็บของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง อายุ 21 ปี เป็นนิสิต และนักศึกษา และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปริมาณการใช้กระดานข่าวในระดับต่ำ ใช้กระดานข่าวที่บ้าน นิยมเข้าเว็บไซต์ประเภทบันเทิง และมักเข้าไปอ่านกระทู้ในกระดานข่าวเพียงอย่างเดียว โดยเว็บไซต์ www.pantip.com เป็นเว็บไซต์ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้กระดานข่าวมากที่สุด ส่วนปริมาณการใช้กระดานข่าวมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากกระดานข่าว

ปัทมากรีย์ ไชรัมย์ (2547) ทำการศึกษา คุณลักษณะประชาธิปไตยในการสื่อสารผ่านเว็บบอร์ด พบว่าวัตถุประสงค์หลักในการใช้งานเว็บบอร์ดของผู้ใช้คือ การใช้เพื่อแสวงหาข้อมูล ส่วนด้านการรับรู้ต่อเว็บบอร์ดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการนิยามเว็บบอร์ดว่าเป็นพื้นที่สื่อสาร แสดงออกตามที่ต้องการสูงที่สุด ส่วนพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดพบว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ประเมินพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดในด้านบวกซึ่งสอดคล้องกับการสื่อสารอย่างเป็นประชาธิปไตย

วิมลรัตน์ ทรัพย์เพ็ญภพ (2548) ทำการศึกษา ปัญหาทางจริยธรรมในการโต้ตอบบนเว็บบอร์ดในเว็บไซต์ผู้จัดการออนไลน์ พบว่า ผู้ใช้งานเว็บบอร์ดแสดงความคิดเห็นในประเด็นการคอร์ปชั่นของนักการเมืองมากที่สุด ส่วนปัญหาทางจริยธรรมในการโต้ตอบบนเว็บบอร์ดพบว่า เกิดปัญหาการลบหลู่ดูหมิ่นมากที่สุด และส่วนปัจจัยของการเกิดปัญหาทางจริยธรรมในการโต้ตอบบนเว็บบอร์ด คือ ความสอดคล้องระหว่างข่าวกับความเห็นบนเว็บบอร์ด การใช้กระดานข่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อกระดานข่าว และปริมาณการใช้กระดานข่าวมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากกระดานข่าว ทัศนคติที่มีต่อกระดานข่าวมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากกระดานข่าว และ ทัศนคติที่มีต่อกระดานข่าวสามารถอธิบายการใช้ประโยชน์จากกระดานข่าวได้ดีที่สุด

ผกาพรรณ หารังสี (2549) ทำการศึกษาเรื่อง การกำหนดวาระสารในชุมชนออนไลน์ www.pantip.com กรณีศึกษาโต๊ะเฉลิมไทยและโต๊ะราชดำเนิน ผลการวิจัยพบว่า เว็บบอร์ดเป็นสื่อที่สามารถเปิดประเด็นและสร้างกระแสต่างๆให้กับสังคมไทยได้ไม่น้อย ส่วนประเภทเนื้อหาของกระทู้พบประเภทเกมส์และการ์ตูนมากที่สุด ส่วนเนื้อหาพบว่ามีกรนำเสนอนเนื้อหาประเภท

การเมืองมากที่สุด ในส่วนของรูปแบบการสื่อสารของกระทู้พบว่ามีการสื่อสารเพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกมากที่สุด

สุธนา หรุวิจิตรพงษ์ (2550) ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้เว็บบอร์ดของเว็บไซต์พันทิปดอทคอมที่มีต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารในเว็บบอร์ดของเว็บไซต์พันทิปดอทคอม : ศึกษากรณี ห้องเฉลิมไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้บริการโดยอ่านกระทู้เพียงอย่างเดียวมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าคุณค่าของข้อมูลข่าวสารในเว็บบอร์ดห้องเฉลิมไทยมีความน่าเชื่อถือมาก

จากงานวิจัยต่างๆข้างต้นจะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานเว็บบอร์ดของผู้ใช้เป็นหลัก แต่ต่างบริบทกัน ไม่ว่าจะเป็นการพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย จริยธรรม ความขัดแย้ง รวมไปถึงการใช้ภาษา สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ของผู้วิจัย ได้มีการศึกษาพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดเช่นกัน แต่เป็นการศึกษาที่ต่างออกไป กล่าวคือ ศึกษาพฤติกรรมการใช้เว็บบอร์ดโดยเลือกเฉพาะเจาะจงเว็บบอร์ดที่มีการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารเตือนภัยเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อต้องการศึกษาให้ได้ประเด็นที่น่าสนใจแตกต่างออกไปจากงานวิจัยอื่นๆ ที่มีมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ

ศุภนิติย์ วงศ์ทางสวัสดิ์ (2542) ศึกษาลักษณะเนื้อหา พฤติกรรมการอ่านและการใช้ประโยชน์ของเยาวชนไทยจากบางกอกโพสต์ สตีวเด้นท์ วิกิลี และเนชั่นจูนีเยอร์ พบว่า หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ สตีวเด้นท์ วิกิลีและนิตยสารเนชั่นจูนีเยอร์ นำเสนอประเภทเนื้อหาอย่างไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน และเพศของผู้อ่านที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้การใช้ประโยชน์จากสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าวแตกต่างกัน แต่ระดับการศึกษาและรายได้ของครอบครัวส่งผลให้พฤติกรรมการอ่าน ความต้องการ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจแตกต่างกันไป

รจนา ไชยนิรันดร์กุล (2542) ทำการศึกษา การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อสนองตอบความต้องการข่าวสารของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทำการศึกษาถึงพฤติกรรมและแบบแผนการเปิดรับข่าวสาร การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับเฉพาะเนื้อหาข่าวสารประมาณวันละครึ่งชั่วโมง โดยเปิดรับฟังเฉพาะช่วงการรายงานหัวข้อข่าวสำคัญ ส่วนความคาดหวังต่อเนื้อหาข่าวสารประเภทต่าง ๆ นั้น เกิดจากความ

คาดหวังเพื่อนำไปใช้ในการตอบสนองความต้องการที่สำคัญ 3 ประการคือ 1.สนองตอบความต้องการด้านการตระหนักรู้ เพื่อให้ทันโลกทันเหตุการณ์ 2.สนองความต้องการด้านการสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาททางสังคม 3. สนองตอบความต้องการด้านความบันเทิง เพื่อความเพลิดเพลินและพักผ่อนหย่อนใจ

ต้องจิตต์ สุวรรณคร (2543) ศึกษาความต้องการข่าวสารด้านการเมือง การเปิดรับข่าวสารด้านการเมือง และการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากเว็บไซต์การเมืองไทยของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1. ความต้องการข่าวสารด้านการเมืองมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากเว็บไซต์การเมืองไทยของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 2.การเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากเว็บไซต์การเมืองไทยของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 3. ความพึงพอใจจากข่าวสารที่ได้รับจากเว็บไซต์การเมืองไทยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารจากเว็บไซต์การเมืองไทยของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

ธนพงษ์ เจริญบุญณะ (2543) ศึกษา การเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากนิตยสารเกมส์แม็กและนิตยสารเมก้าของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะทางประชากรไม่แตกต่างกันมาก พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ นิตยสารเกมส์มีการเปิดรับอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับจูงใจปานกลาง มีระดับการใช้ประโยชน์ในระดับสูง และมีความพึงพอใจในสื่อ นิตยสารเกมส์ในระดับสูงเช่นกัน ซึ่งแรงจูงใจที่พบมีต่อบทสรุปของเกมส์มากที่สุด

จริมา ทองสวัสดิ์ (2545) ทำการศึกษาความต้องการข่าวสาร การเปิดรับ และการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่าความต้องการข่าวสารด้านสุขภาพไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร การเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร ความพึงพอใจข่าวสารด้านสุขภาพที่ได้รับจากเว็บไซต์มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร และ ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ข่าวสารด้านสุขภาพจากเว็บไซต์สุขภาพของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุปได้ว่าจากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอนั้น งานวิจัยส่วนใหญ่มักศึกษาสื่อที่แตกต่างกันไป ตามบริบทต่างๆ ซึ่งเมื่อสรุปแล้วนั้นส่วนใหญ่การใช้ประโยชน์จากสื่อต่างๆล้วนแต่มีความสัมพันธ์กันกับการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งศึกษาความต้องการข่าวสารและการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้บริการเว็บบอร์ดที่มีเนื้อหาเดือนกบฏ โดยที่เลือกศึกษาเนื้อหาเฉพาะเว็บบอร์ดนั้น เพราะเว็บบอร์ดที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้นในปัจจุบัน และต้องการจะศึกษาว่าสื่อใหม่เช่นเว็บบอร์ดนี้สามารถนำเสนอเนื้อหาเดือนกบฏแก่ผู้ใช้บริการหรือผู้อ่าน แล้วผู้ใช้บริการมีความต้องการข่าวสารเดือนกบฏมากน้อยเพียงใด อีกทั้งมีการนำไปใช้ประโยชน์ หรือไม่อย่างไร เพื่อคลายข้อสงสัยว่าสื่อใหม่เช่นเว็บบอร์ดนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการและผู้ใช้บริการนำสิ่งที่ได้รับทราบไปใช้ประโยชน์ได้เช่นการเปิดรับข่าวสารจากสื่ออื่นๆหรือไม่ อีกทั้งงานวิจัยชิ้นนี้ยังถือเป็นการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความพึงพอใจและใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่อีกด้วย